

ΤΜΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ
(Γ΄ ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΚΟΠΩΝ)

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 18 Ιουλίου 2022 με την ακόλουθη σύνθεση: Ασημίνα Σαντοριναίου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ΄ Τμήματος Διακοπών, Δημήτριος Τσακανίκας και Κωνσταντίνα Σταμούλη, Σύμβουλοι, Αθανάσιος Καρακώιδας και Θεόδωρος Μαυροβουνιώτης, Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο: Ιωάννης Κάρκαλης, Αντεπίτροπος της Επικρατείας, κωλυομένου του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας.

Γραμματέας: Μαρία Φορτσερά, δικαστική υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να αποφασίσει σχετικά με την από 6.7.2022 (ΑΒΔ .....) προσφυγή του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) α΄ βαθμού με την επωνυμία «Δήμος .....», που εδρεύει στην ..... και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Δήμαρχο αυτού ....., ο οποίος παραστάθηκε μετά της πληρεξουσίας δικηγόρου Κωνσταντίνας Παπαδοπούλου (ΑΜ/ΔΣ Πατρών 1315).

Με την προσφυγή αυτή επιδιώκεται η ανάκληση της ..... Πράξης του ΣΤ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπείται νομίμως από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Στελιανής Κουστουμπάρδη.

Κατά τη συνεδρίαση, το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο του προσφεύγοντος, η οποία ζήτησε την παραδοχή της προσφυγής.

Τη δικαστική πληρεξούσια του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία δήλωσε ότι επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου.

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την παραδοχή της προσφυγής ανάκλησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη, σύμφωνα με τα άρθρα 295 παρ. 2 και 336 παρ.1 του ν. 4700/2020 με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του και της Γραμματέως του Τμήματος Πελαγίας Κρητικού.

Αφού άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Κωνσταντίνας Σταμούλη

Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου

Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο

1. Με την υπό κρίση προσφυγή, για την άσκηση της οποίας δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (βλ. άρθρα 308 παρ. 3 και 336 του ν.4700/2020, Α'127), όπως οι λόγοι της αναπτύσσονται με το από 18.7.2022 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ζητείται η ανάκληση της ..... Πράξης του ΣΤ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης για την τροποποίηση της από 22.6.2021 (με αρ. πρωτ. ....) σύμβασης μεταξύ του προσφεύγοντος Δήμου .....και του οικονομικού φορέα «.....», με αντικείμενο την προμήθεια υγρών καυσίμων και πετρελαίου θέρμανσης για τις ανάγκες του Δήμου ..... και δη κατά το μέρος που αυτή αφορά στην προμήθεια καυσίμων κίνησης (πετρελαίου κίνησης και βενζίνης αμόλυβδης).

2. Η κρινόμενη προσφυγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και κατά τα λοιπά νομότυπα, ως εκ τούτου, είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς την ουσιαστική βασιμότητα των προβαλλόμενων λόγων της.

3. Το άρθρο 132 του ν. 4412/2016, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 παρ. 34 του ν. 4441/2016 (Α' 227), ορίζει ότι «1. Οι συμβάσεις (...) μπορούν να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις: (...) γ) όταν πληρούνται σωρευτικά

οι ακόλουθες προϋποθέσεις: αα) η ανάγκη τροποποίησης προέκυψε λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από μια επιμελή αναθέτουσα αρχή, ββ) η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης, γγ) οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει το 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης (...). Οι επακόλουθες τροποποιήσεις δεν πρέπει να αποσκοπούν στην αποφυγή εφαρμογής του παρόντος βιβλίου (...). Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι σύμφωνα με τους κανόνες του ενωσιακού δικαίου η σύναψη τροποποιητικής σύμβασης με τον ανάδοχο ήδη εκτελούμενης τοιαύτης επιτρέπεται μόνο στις περιοριστικά αναφερόμενες στο ως άνω άρθρο περιπτώσεις και εφόσον συντρέχουν οι προβλεπόμενες στις διατάξεις αυτού προϋποθέσεις. Τούτο διότι η ουσιώδης τροποποίηση των όρων μίας σύμβασης, όπως είναι η αύξηση του οικονομικού της αντικειμένου πέραν των ορίων των ήσσονος οικονομικής σημασίας τροποποιήσεων (άρθρο 132 παρ. 2 ν. 4412/2016) ισοδυναμεί με εκ νέου ανάθεση και, ως εκ τούτου, συνιστά παρέκκλιση από τις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής των οικονομικών φορέων στις διαδικασίες για την κατάρτιση δημοσίων συμβάσεων και της διασφάλισης της ανάπτυξης υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό, επιτρεπτή περίπτωση τροποποίησης σύμβασης προμήθειας αποτελεί, μεταξύ άλλων, αυτή που έχει ως αντικείμενο την αύξηση του συμβατικού τιμήματος σε σχέση με το αρχικά προβλεπόμενο, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Η ανάγκη τροποποίησης προκύπτει από απρόβλεπτες για κάθε επιμελή αναθέτουσα Αρχή περιστάσεις, οι οποίες ανέκυψαν κατά την εκτέλεση της σύμβασης. Ως τέτοιες νοούνται πραγματικά γεγονότα, που δεν ανάγονται στον χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης και τα οποία, παρότι ο αρχικός σχεδιασμός, βάσει του οποίου προσδιορίστηκε το αντικείμενο της αρχικής ανάθεσης, υπήρξε κατά το δυνατόν πλήρης και ακριβής, λαμβανομένων υπ' όψιν των διαθέσιμων μέσων, της φύσης και των χαρακτηριστικών των συγκεκριμένων προς προμήθεια ειδών, των ορθών πρακτικών στον σχετικό τομέα και της ανάγκης διασφάλισης της κατάλληλης σχέσης μεταξύ των πόρων που δαπανώνται για την προετοιμασία της ανάθεσης και της προβλεπόμενης αξίας της, εν τούτοις, ήταν αδύνατον να προβλεφθούν από «μια επιμελή δημόσια αρχή» (βλ.

αιτιολογική σκέψη 109 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ΕλΣυν πρώην Τμ. Μείζ. Επταμ. Συνθ. 1317/2018, 682/2017, 2229/2016, Τμ. Έβδομο 1242, 91/2021, πρώην VI Τμ. 639/2020, Στ' Κλιμ. 154/2022). β) Με την επιχειρούμενη τροποποίηση δεν μεταβάλλεται η συνολική φύση της αρχικής σύμβασης, υπό την έννοια της αλλοίωσης των βασικών παραμέτρων αυτής, και ιδίως με την αντικατάσταση των προς προμήθεια αγαθών με άλλα διαφορετικά (βλ. αιτιολογική σκέψη 109 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ΕλΣυν Έβδομο Τμ. 1242, 91/2021). γ) Η οποιαδήποτε αύξηση τιμής δεν υπερβαίνει το 50% του συμβατικού τιμήματος της αρχικής σύμβασης (βλ. ΕλΣυν Έβδομο Τμ. 1242, 91/2021, πρώην VI Τμ. 639, 23/2020, 1877/2019). δ) Η τροποποίηση δεν αποσκοπεί στην αποφυγή εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4412/2016 ως προς τις διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων. Η ανωτέρω διάταξη που παρέχει τη δυνατότητα τροποποίησης μίας σύμβασης πρέπει να ερμηνεύεται στενά, το δε βάρος απόδειξης της συνδρομής των αναφερόμενων σε αυτήν ειδικών περιπτώσεων επιτρεπτής τροποποίησης της σύμβασης φέρει η αναθέτουσα Αρχή που τις επικαλείται (πρβλ. ΔΕΕ Αποφάσεις της 27^{ης}.10.2011, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, C-601/10, σκ. 32, της 8^{ης}.4.2008, C-337/05, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, σκ. 57-58, της 11^{ης}.1.2005, C-26/03, Stadt Halle, σκ. 46, της 18^{ης}.11.2004, C-126/03, Επιτροπή κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας σκ. 23, βλ. ΕλΣυν Έβδομο Τμ. 1242, 91/2021).

4. Στην υπό κρίση περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα:

4.1. Με την ..... διακήρυξη του Δήμου ..... προκηρύχθηκε δημόσιος ηλεκτρονικός ανοικτός διαγωνισμός για την προμήθεια, μεταξύ άλλων, πετρελαίου κίνησης, θέρμανσης και βενζίνης αμόλυβδης (ομάδα Α). Ειδικότερα, η εν λόγω Ομάδα περιελάμβανε την προμήθεια (ενδεικτικά) 887.369,85 λίτρων πετρελαίου κίνησης, εκτιμώμενης δαπάνης 896.243,55 ευρώ (πλέον ΦΠΑ), 15.000 λίτρων πετρελαίου θέρμανσης, εκτιμώμενης δαπάνης 10.950,00 ευρώ (πλέον ΦΠΑ) και 35.000,00 λίτρων βενζίνης αμόλυβδης 95 οκτανίων, εκτιμώμενης δαπάνης 42.000,00 ευρώ (πλέον ΦΠΑ). Η διάρκεια της σύμβασης ορίσθηκε σε ένα έτος από την υπογραφή της ή μέχρι εξαντλήσεως των ποσοτήτων

(βλ. άρθρο 1.3 της ..... διακήρυξης). Με την ..... απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ..... το αποτέλεσμα του διαγωνισμού για τα είδη της Ομάδας Α κατακυρώθηκε στον μοναδικό προσφέροντα οικονομικό φορέα «.....» σύμφωνα με την προσφορά του (ποσοστό έκπτωσης 0,3%). Με την ..... Πράξη του ΣΤ΄ Κλιμακίου κρίθηκε ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος προς έλεγχο σχεδίου σύμβασης με τον ως άνω ανάδοχο για τα ως άνω είδη. Ακολούθως υπεγράφη η από 22.6.2021 (με αρ. πρωτ. ....) σύμβαση μεταξύ του ήδη προσφεύγοντος Δήμου και του οικονομικού φορέα «.....», για την προμήθεια των ειδών της Ομάδας Α, συνολικού ποσού 1.177.000,00 ευρώ (με ΦΠΑ). Ορίστηκε δε στο άρθρο 2^ο της σύμβασης ότι «Η διάρκεια της σύμβασης ή προθεσμία ολοκλήρωσής της ανέρχεται σε δώδεκα (12) μήνες ή μέχρι εξαντλήσεως των ποσοτήτων» και στο άρθρο 6^ο αυτής ότι «Η σύμβαση μπορεί να τροποποιείται κατά τη διάρκειά της, χωρίς να απαιτείται νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, μόνο σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 132 του ν. 4412/2016 και κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής της περ. β΄ της παρ.11 του άρθρου 221 του ν.4412/2016».

4.2. Ακολούθως, με την ..... απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του προσφεύγοντος, κατ' αποδοχή της από 6.5.2022 γνωμοδότησης της Επιτροπής Παρακολούθησης και Παραλαβής Προμηθειών, κατόπιν και της από 6.5.2022 έγγραφης συναίνεσης του αναδόχου, εγκρίθηκε η τροποποίηση της ανωτέρω με αρ. πρωτ. .... σύμβασης με σκοπό την προμήθεια επιπλέον ποσοτήτων πετρελαίου κίνησης και αμόλυβδης βενζίνης 95 οκτανίων (443.684,52 και 17.500 λίτρα αντιστοίχως), χωρίς μεταβολή στο ποσοστό έκπτωσης (0,3%) που είχε προβλεφθεί στην αρχική σύμβαση. Η εν λόγω δε προμήθεια πρόσθετων ποσοτήτων επέφερε αύξηση του ύψους της αξίας της ως άνω αρχικής σύμβασης σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 50% της αξίας αυτής και επιπλέον προϋποθέτει για την παράδοση των ποσοτήτων αυτών την παράταση της διάρκειας ισχύος της κατά έξι (6) μήνες.

4.3. Όσον αφορά, ειδικότερα, τις περιστάσεις που κατέστησαν αναγκαία την εν λόγω τροποποίηση στην .../3.5.2022 αιτιολογική έκθεση του Τμήματος

Σχεδιασμού Μελετών και Ελέγχου της Διεύθυνσης Καθαριότητας του προσφεύγοντος Δήμου αναφέρονται τα εξής: «Α. ΑΡΧΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ: Στην μελέτη υπ' αρ. .../2020 της Διεύθυνσης Καθαριότητας, Ανακύκλωσης και Μηχανολογικού Εξοπλισμού, είχε προϋπολογισθεί η προμήθεια περίπου 922.000 λίτρων καυσίμων κίνησης, με τιμές 1,25 ευρώ/λτ για το πετρέλαιο και 1,49 ευρώ/λτ για την βενζίνη. Με βάση αυτές τις προβλέψεις και ποσοστό έκπτωσης 0,3% που προσέφερε ο ανάδοχος υπεγράφη, στις 22-6-2021, η ..... σύμβαση [εκ παραδρομής αναγράφεται 22-6-2022]. Έκτοτε οι τιμές των καυσίμων έχουν αυξηθεί κατά πολύ και ενδεικτικά αναφέρεται ότι τον Απρίλιο 2022 παρελήφθη πετρέλαιο κίνησης με τιμή ακόμα και 1,59 ευρώ/λτ. Ως εκ τούτου, ενώ στο πλαίσιο της σύμβασης έχουν παραληφθεί περίπου 713.000 λίτρα καυσίμων, για την ποσότητα αυτή απαιτήθηκαν περίπου 1.115.000 ευρώ, έναντι συμβατικής αξίας 1.177.000 ευρώ, δηλαδή ένα ποσό δυσανάλογα υψηλό σε σχέση με την παραληφθείσα ποσότητα. Β. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ: Η παρούσα τροποποίηση της σύμβασης κατά την διάρκειά της είναι αναγκαία και συντάσσεται κατ' εφαρμογή της παρ. 1γ του άρθρου 132 του Ν.4412/16, προκειμένου να αντισταθμίσει τις παρατηρούμενες αυξήσεις στις τιμές των καυσίμων. Περαιτέρω, η πρόωρη εξάντληση των διαθέσιμων πιστώσεων της τρέχουσας σύμβασης και οι παρατηρούμενες ανατιμήσεις καθιστούν αναγκαία και την αναθεώρηση, ως προς την χρηματοδότηση της ήδη εκπονηθείσας μελέτης, για νέα προμήθεια καυσίμων εντός του 2022, προκαλώντας έτσι πρόσθετη καθυστέρηση στην προκήρυξη ανοικτού διαγωνισμού για σύναψη νέας σύμβασης. Συνεπώς, η σύμβαση είναι αναγκαίο να τροποποιηθεί έτσι ώστε να αυξηθεί κατά 50% η συμβατική αξία των καυσίμων κίνησης, χωρίς μεταβολή στο ποσοστό έκπτωσης που είχε προβλεφθεί στην αρχική σύμβαση (...).

4.4. Με την ήδη προσβαλλόμενη Πράξη κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του ως άνω υποβληθέντος σχεδίου σύμβασης για την τροποποίηση της από 22.6.2021 (με αρ. πρωτ.....) σύμβασης μεταξύ του ήδη προσφεύγοντος Δήμου ..... και του οικονομικού φορέα «.....», καθόσον η τροποποίηση αυτή επιφέρει σημαντική επέκταση του φυσικού (με την επιπλέον προμήθεια 443.684,52 λίτρων πετρελαίου κίνησης και

17.500,00 λίτρων αμόλυβδης βενζίνης 95 οκτανίων) και οικονομικού αντικειμένου της αρχικής σύμβασης (κατά 581.710,50 ευρώ, με ΦΠΑ, ήτοι αύξηση σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης, κατά το μέρος που αυτή αφορούσε στην προμήθεια καυσίμων κίνησης) και συνεπεία της επέκτασης αυτής και παράταση της ισχύος της σύμβασης κατά έξι (6) μήνες, χωρίς να βρίσκει έρεισμα στις επικαλούμενες από τον προσφεύγοντα Δήμο διατάξεις της παρ. 1 περ. γ' του άρθρου 132 του ν. 4412/2016. Ειδικότερα το Κλιμάκιο έκρινε ότι στην ελεγχόμενη περίπτωση και ανεξαρτήτως αν η ανεπάρκεια των πιστώσεων της αρχικής σύμβασης για την προμήθεια των προβλεπόμενων με αυτήν ποσοτήτων οφείλεται σε απρόβλεπτη κατάσταση, η οποία συνίσταται στην αύξηση των τιμών των καυσίμων, που κατά τα κοινώς γνωστά έχει παρατηρηθεί κατά το τρέχον έτος και εκφεύγει της σφαίρας ελέγχου της αναθέτουσας Αρχής, η τελευταία όφειλε, δοθείσας και της φύσης της επίμαχης σύμβασης, που αφορά πάγια και διαρκή ανάγκη, να εκκινήσει εγκαίρως τη νέα διαγωνιστική διαδικασία, ώστε αυτή να είχε ολοκληρωθεί κατά τον εκ των προτέρων γνωστό χρόνο λήξης της αρχικής σύμβασης και ότι, περαιτέρω, δεν προέκυψε από τα προσκομισθέντα ενώπιον του Κλιμακίου στοιχεία ότι η έγκαιρη εκκίνηση του νέου διαγωνισμού κατέστη ανέφικτη για λόγους που εκφεύγουν της σφαίρας επιρροής της αναθέτουσας Αρχής και, συγκεκριμένα, εξαιτίας της οφειλόμενης στην αλματώδη αύξηση των τιμών των καυσίμων ανάγκης επικαιροποίησης της από 4.4.2022 καταρτισθείσας μελέτης και της ταυτόχρονης ανάγκης αύξησης των πιστώσεων, που προϋπέθετε την προηγούμενη αναμόρφωση του προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2022, δοθέντος ότι στα αρ.εσωτ.αλλ.3847/4.4.2022 και 6951/3.6.2022 σχέδια διακηρύξεων τόσο η συνολική ενδεικτική δαπάνη της προμήθειας όσο και οι τιμές μονάδας ήταν ταυτόσημες.

4.5. Ήδη με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η κρίση της προσβαλλόμενης Πράξης είναι εσφαλμένη γι' αυτό και θα πρέπει αυτή να ανακληθεί. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι η καθ' ύλην αρμόδια Διεύθυνση του προσφεύγοντος έχοντας επίγνωση της κρίσιμης σημασίας των καυσίμων για την εκτέλεση ζωτικών λειτουργιών του Δήμου (καθαριότητα, αντιμετώπιση φυσικών

καταστροφών κ.λπ.) προχώρησε έγκαιρα και δη από τις αρχές Ιανουαρίου 2022 στις απαραίτητες προκαταρκτικές ενέργειες για τη σύναψη νέας σύμβασης (βλ. συναφώς .../20.1.2022 έγγραφο Δήμου με το οποίο απευθύνεται ερώτημα για την γνωστοποίηση των αναγκών των νομικών προσώπων του σε καύσιμα) και στην κατάρτιση της από 4.4.2022 μελέτης. Ωστόσο λόγω του απρόβλεπτου γεγονότος της αλματώδους αύξησης των τιμών των καυσίμων κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα Μαρτίου-Απριλίου 2022, συνεπεία της έναρξης του πολέμου στην Ουκρανία, η οποία ξεπέρασε το 30% των αρχικώς προϋπολογισθεισών τιμών, εξαντλήθηκαν προώρως, και δη σε χρονικό διάστημα μη δυνάμενο να προβλεφθεί από επιμελή αναθέτουσα αρχή, οι ήδη συμβασιοποιημένες ποσότητες καυσίμων, με αποτέλεσμα την ακινητοποίηση των οχημάτων αποκομιδής απορριμμάτων του Δήμου με σοβαρούς κίνδυνους για την δημόσια υγεία. Παράλληλα κατέστη εμφανές ότι θα ήταν ανέφικτη η έγκαιρη υπογραφή νέας σύμβασης κατόπιν διαγωνισμού επί τη βάση της προαναφερθείσας από 4.4.2022 μελέτης, η οποία έπρεπε να επικαιροποιηθεί. Τούτο απαιτούσε να εξευρεθούν πόροι για την άμεση κάλυψη των αναγκών του Δήμου σε καύσιμα, γεγονός το οποίο, σε συνδυασμό με την διαπιστωθείσα με το πέρας της χρήσης και το κλείσιμο του έτους 2021 μείωση των εσόδων του Δήμου από την υπηρεσία καθαριότητας-ηλεκτροφωτισμού σε σχέση με τα αρχικώς προϋπολογισθέντα κατά 3.441.509,08 ευρώ, καθιστούσε αναγκαίο τον ισοσκελισμό της υπηρεσίας και τη συνακόλουθη αναμόρφωση του προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2022 με ανακατανομή των διαθέσιμων πιστώσεων, η οποία και εγκρίθηκε από την αποκεντρωμένη διοίκηση μόλις στις 26.5.2022 (αριθμ. αποφ.....). Η Υπηρεσία δε του Δήμου προέβη αμέσως μετά την έγκριση της 1^{ης} αναμόρφωσης του προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2022 στη σύνταξη της από 3.6.2022 διακήρυξης βάσει της νέας επικαιροποιημένης μελέτης με δέσμευση των αντίστοιχων πιστώσεων.

4.6. Με βάση τα προεκτεθέντα το Τμήμα κρίνει τα ακόλουθα: Κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της από 22.6.2021 αρχικής σύμβασης επισυνέβη παγκόσμια οικονομική και ενεργειακή κρίση, η οποία εντάθηκε αιφνιδίως με την πολεμική σύρραξη Ρωσίας-Ουκρανίας περί το τέλος Φεβρουαρίου 2022. Συνεπεία των συνθηκών αυτών ήταν να αυξηθούν κατακόρυφα οι τιμές των καυσίμων, γεγονός

το οποίο συνιστά περίσταση την οποία ο προσφεύγων Δήμος δεν μπορούσε να προβλέψει, πολλώ μάλλον να επηρεάσει ή να αποφύγει, κατά τον προγραμματισμό της επίμαχης προμήθειας, όπως, άλλωστε, συνομολογείται και με την ήδη προσβαλλόμενη Πράξη. Περαιτέρω, η επελθούσα συνεπεία των ανωτέρω συνθηκών πρόωρη εξάντληση των ήδη συμβασιοποιημένων ποσοτήτων υγρών καυσίμων δημιούργησε άμεση και επιτακτική ανάγκη για την προμήθεια των απαραίτητων για την απρόσκοπτη λειτουργία των δημοτικών υπηρεσιών υγρών καυσίμων και ιδίως για την κίνηση των απορριμματοφόρων του Δήμου προς αποφυγή κινδύνων για τη δημόσια υγεία. Η σύναψη της επίμαχης τροποποιητικής σύμβασης, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα με την προσφυγή, δεν αποδεικνύεται ότι αποσκοπεί στην καταστρατήγηση των διατάξεων περί αναθέσεως δημοσίων συμβάσεων, αφού η αναθέτουσα αρχή επιδεικνύοντας τη δέουσα επιμέλεια είχε ήδη προβεί σε έγκαιρο προγραμματισμό των διαδικασιών για τη διενέργεια του νέου ανοικτού διαγωνισμού προμήθειας των επίμαχων ειδών και δη από το Ιανουάριο του έτους 2022, ήτοι έξι (6) μήνες πριν τη λήξη στις 22.6.2022 της αρχικής σύμβασης. Ωστόσο, ο προγραμματισμός αυτός ανετράπη αιφνιδίως λόγω των προαναφερομένων απρόβλεπτων γεγονότων, που εκφεύγουν της σφαίρας επιρροής της αναθέτουσας Αρχής και τα οποία επέβαλαν την επικαιροποίηση της από 4.4.2022 μελέτης και την εξεύρεση των αναγκαίων πιστώσεων, προκειμένου να αποφευχθεί η εκκίνηση των διαδικασιών ανάθεσης της προμήθειας χωρίς εξασφάλιση σχετικής χρηματοδότησης, που καθιστά επισφαλή την ανάληψη των σχετικών συμβατικών υποχρεώσεων. Για τούτο απαιτήθηκε και η αναμόρφωση του προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2022 με την ανακατανομή των πιστώσεων λόγω και της διαπιστωθείσας μη ισοσκελίσης της ανταποδοτικότητας της υπηρεσίας καθαριότητας οφειλόμενης σε οικονομική υστέρηση των εσόδων, η οποία εγκρίθηκε από την αποκεντρωμένη Διοίκηση μόλις στις 26.5.2022. Τα ανωτέρω δεν αναιρούνται από το γεγονός ότι, όπως διαπιστώνεται στην προσβαλλόμενη Πράξη, η συνολική δαπάνη της προμήθειας και οι τιμές μονάδας στα από 4.4.2022 και 3.6.2022 σχέδια διακηρύξεων είναι ταυτόσημες, αφού σε κάθε περίπτωση η αναφορά αυτή είναι ενδεικτική, δοθέντος ότι οι τιμές στους επίμαχους διαγωνισμούς καθορίζονται τελικώς κατά

την παράδοση επί τη βάσει της διαμορφούμενης μέσης μηνιαίας λιανικής τιμής πώλησης εκάστου είδους καυσίμου, όπως αυτή προκύπτει από το Παρατηρητήριο Τιμών Υγρών Καυσίμων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Ενόψει αυτών και συνεκτιμωμένου και του γεγονότος ότι, κατά τα γνωστά στο Δικαστήριο, στους διενεργούμενους από τους Δήμους διαγωνισμούς προμήθειας καυσίμων αναπτύσσεται περιορισμένος ανταγωνισμός [βλ. ενδεικτ. πρώην VI Τμ. 4608/2014, 3171, 2654, 805/2012, 7ο Τμ 593/2022 και συναφώς αριθμ. πρωτ.../6.7.2022 έγγραφο της αναπληρώτριας προϊσταμένης της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Δήμου ....., σύμφωνα με το οποίο σε όλους τους διενεργηθέντες από το έτος 2016 και εφεξής δημόσιους μειοδοτικούς διαγωνισμούς (πέντε συνολικά) για την προμήθεια καυσίμων μοναδικός συμμετέχων ήταν ο οικονομικός φορέας «.....»], πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη προσφυγή ανάκλησης, να ανακληθεί η προσβαλλόμενη ..... Πράξη του ΣΤ΄ Κλιμακίου και δεδομένου ότι με την προσβαλλόμενη Πράξη δεν διαπιστώθηκε άλλος διακωλυτικός της υπογραφής της λόγος, να υπογραφεί το σχέδιο της ελεγχόμενης τροποποιητικής σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την από 6.7.2022 (ΑΒΔ .....) προσφυγή ανάκλησης του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ βαθμού με την επωνυμία «Δήμος .....».

Ανακαλεί την ..... Πράξη του ΣΤ΄ Κλιμακίου.

Αποφαίνεται ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου τροποποίησης της ..... σύμβασης μεταξύ του ως άνω Δήμου και του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «.....».

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη, στις 21 Ιουλίου 2022.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΣΗΜΙΝΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ**

**Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΣΤΑΜΟΥΛΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του 7ου Τμήματος
Διακοπών του Δικαστηρίου στις 17 Αυγούστου 2022.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΑΓΚΟΥ**

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ α.α.
ΘΕΡΑΠΩΝ – ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΛΩΛΗΣ**